

יום טוב פרק שני ביצה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ב מהל' חגיגה
הלכה ד'
ב מיי פ"ח מהל' חגיגה
מדות הלכה ד'
ג א מיי פ"ח מהל' חגיגה
זכה הלכה ב סגמ
לאון פ"ב טו"ט ח"מ ס"י
רג ספ"י יב רבך אלפס
כ"ב פ"ט דף גג ע"ב:
ג ד ה מיי פ"ג מהל' חגיגה
מטעם הקרבנות ה"ו
סגמ עש"ק קפג:
ג ד ו מיי פ"ג מהל' חגיגה

רבינו חננאל

הזכיר מעשה שרומה לו, והוא דאמר רב הוה ברתיה אי בעי שקיל ואי בעי לא שקיל. ודייקין מינה טעמא דהוה ליה ולגיטיב, אבל אי פריש ואמר לגיטיב והוה ליה, אי נסיב ברתיה שקיל, ואי לא נסיב לא שקיל. תני תנא קמיה דרי יצחק, מאי דכתיב ויקרב את העולה ויעשה כמשפט, כמשפט עולת נדבה, מה עולת נדבה כתיב בה אע"פ עולה קרבנו מן הבקר וגו', וכתיב בה וסמך ידו על ראש העולה וגו', כך עולת חובה טעונה סמיכה. אמר ליה זו לביש' היא דאצ"ג דכתיב סמיכה בשלמי נדבה, שואמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו', וסמך ידו על ראש קרבנו, כיון דבשלמי חובה לא כתיב סמיכה לא ילפי הני מוה"ל, ולפיכך שנו ביש במשנתנו מביאין שלמים ואין סומכין, דאי ביה כיון דגמרי שלמי חגיגה חובה לביש' לא היה צריך לתבוע כמשפט הלימוד הימנו סמיכה בעולת חובה, אלא אפילו בלא פסוק יליף עולה מעולה, כמה דילפי שלמי חובה משלמי נדבה. ורחיקין ומאמי דב"ה זה ששינוי סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה למדו אותה, דלמא חובה מחובה חובה, שלמי חובה מעולת חובה ועולת חובה גופה ביניא קרא מפורש שיש בה סמיכה, ולפיכך אתא כמשפט לומר מעולת חובה טעונה סמיכה. ואמרין (ל) למה דחית שלא למדו סמיכה לשלמי חובה משלמי נדבה, דאיכא למיפך מה לשלמי נדבה שכן מצויין בכל השנה כולה ולפיכך טעונן, אבל שלמי חובה שאינן אלא בימים טובים בלבד לא, עולת חובה נמי איכא למיפך מה לעולה שכן כליה, תאמר בשלמי חובה שאין עולה מחול למזבח אלא דם וחלב בלבד. ופיקוקין אלא [אתיא] מבינייהו, כלומר אתיא משתיין מעולת חובה ושלמי נדבה. ושלמי חובה לביש' לא בעי סמיכה, והתניא איך יוסי לא נתלקו ביש וביה על שלמי חובה שטעונן כו'. ת"ד מעשה בחלל שחביא עולה לעורה למסוך כו'.

נזיר ואינו מג'ח. ודוקא דקאמר הכי אזל אס אמר אפכא על מנת שאזלא משום חגיגה הרי עלי מודה לא וכן נזיר וכן משמע בסמוך דקאמר דטעמא דלמור הוה ליה ולגיטיב כו' וכן פי' בקוטנ' שפירש טעמא משום דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירתו להדיוט וכי אמר ע"מ לאו מילתא היא:

ויקרב את העולה ויעשה כמשפט
רש"י דקאי אעולה של אהרן שנאמר צ' שמיני ולא נירא דהא קאי אעולת צבור. דהכתיב שעיר העם ומד אח"כ כתיב ויקרב את העולה ועולה של אהרן מפורשת בפסוק אחר בצרשה לך נראה דלפין הכי נמי דקאי אעולה של צבור: **למד ע"י עולת חובה שמוענה סמיכה.** ומינה דלמור התם דלפין טעונן סמיכה בקרבנות צבור אלא בשמי קרבנות וזו אינה מן המניין אלא (פר) על ע"ז ופר של העלם דבר ולפי' רש"י דפירש דהכא מיירי בקרבן של אהרן שהא קרבן יחיד נחא וי"ל דהא דקאמר דלפין לרייכין סמיכה אלא צ' קרבנות היינו דוקא בקרבנות שהן לדורות אצל הכה מייירי בקרבן המלוואים שהיה לפי שעה ומי"מ קשה דהיינו ילפינן דורות משענה דקא למד על עולת חובה שטעונה סמיכה ועוד הכי ילפינן יחיד מנזכור דהא פי' דקרא דועשה כמשפט מיירי בקרבן צבור ולפי' רש"י נחא ועוד י"ל שניא השה לשניהם הואיל וגלה לנו קרא דויקרב את העולה וגו' דילפינן שעה מדורות וקרבן צבור מקרבן יחיד דכתיב אדם כי יקריב לדורות וה"ה דלילפי דורות משעה ויחיד מנזכור; ועוד אמר הר"מ דיש לישב פי' רש"י ולעולם פשטיה דקרא דויקרב העולה מיירי בקרבן צבור ואי קשיא הא אינה טעונה סמיכה דקאמר צ' סמיכות צבור י"ל דלפין ה"נ אלא אס אינו ענין לקרבנות צבור דהא ק"ל דלפין טעונן סמיכה אלא בשמי קרבנות צבור וזו אינה מן המניין תהוה ענין לקרבנות אהרן שהא קרבן יחיד: **דל"א גמרי שלמי חובה ב'.** השמא אית ליה לרבי יצחק צר אבא דטעמא דצ"ש דלמרי אין סומכין היינו משום דלפין טעונן סמיכה ולא כרבי יוסי דקאמר בסמוך דלפניו נתקף כו' ורש"י פי' במתני' טעמא משום שבות שמשמש בצעלי חיים ויפה פי' (א) דצ"י אין דורשין (חגיגה דף טו): משמע דצהכי פליגי לרבי יוחנן:

דל"מא מעולת חובה גמרי. ואס תאמר והא הוה דבר הגא מן ההיקש דעולת חובה לא ידעין אלא מנדבה דכמשפט ודבר הלמד דהיקש אינו חוזר ומלמד צננין אצו וי"ל דצ"עיה היא צוצחיס (דף ג) אס חוזר ומלמד צננין אצו ולא ויכא קאמר אס תמני' לומר חוזרין ומלמדין צננין אצו דבר הלמד דהיקש מעולת חובה גמרי לה דחובה מחובה וליציא והביא ואס תאמר והא הוה דבר הגא מן ההיקש דעולת חובה לא ידעין אלא מנדבה דכמשפט ודבר הלמד דהיקש אינו חוזר ומלמד צננין אצו וי"ל דצ"עיה היא צוצחיס (דף ג) אס חוזר ומלמד צננין אצו ולא ויכא קאמר אס תמני' לומר חוזרין ומלמדין צננין אצו דבר הלמד דהיקש מעולת חובה גמרי לה דחובה מחובה וליציא והביא

ואגלה ממועות מעשר שני קרבנות שגור עליו הכתוב ציוס בגלגלמו חקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלה. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירה להדיוט וכי הדך אמר יוצא מנת לאו מילתא היא: **הוא גברא.** מנה ממועות מיתה היה: **לפא שמעטא.** דלמור הרי עלי תודה ולא אלא זה ידי חגיגה: **משמיה דנפשיה.** ולא אמר לה בלשון צעיא אלא מאליו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלה ממועות מעשר שני נזיר ואינו יוצא נזיר ואינו מגלה: **אסון הכי מסניסו לה.** מאליה ולא משמיה דר' יוחנן: **אין דכצעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן מסניסו לה.** דלמדך ליה ר' יוחנן הכי: **ויקרב אס העולה.** עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים (ויקרא ט): **ועשה כמשפט.** מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיך כמשפט המפורש בעולת נדבה צווקרא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמרם וצשל נדבה דבר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמך ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (ל) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: **דאמר לך מני.** הא דליצטרך קרא להכי ולא גמר לה צננין אצו דמה מנינו צנדה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: **צ"ש היא.** דלמור במתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב בשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמך ידו וגו' (ל) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה נלדבה שכן מנזיה בכל שעה שירצה יתנדב ויציא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכך * לא דחיא סמיכה דידהו נמי יוס טוב הלכך עולת חובה נמי אי לאו דפרט זה קרא כמשפט לא הוה צעיא סמיכה דחובה מנדבה לא גמרינן: **ומתאי דצ"ש הלל כו'.** דלמא לעולם חובה מנדבה לא גמרינן אלא בית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכך עולת חובה צעיא האי קרא דכמשפט להיות מפורש זה ואי לא לא הוה ידעין סמיכה לא

ועולה ולא בשלמים דחובה והך מתניתא דברי הכל היא: **אסויא מצינייא.** לעולם מתני' דתני תנא דברי הכל היא ורש"י לצי"ה צעיא קרא ומאחר דק"ל סמיכה בעולת חובה מהאי קרא אמו להו שלמי חובה מתרבייהו משלמי נדבה ומעולת חובה צמה מנינו בשלמי נדבה שטעונן סמיכה אף שלמי חובה שהן שלמים כמותן יטענו סמיכה וכי פרכת מה בשלמי נדבה שהן שלמי חובה מעולת חובה כתיב שאינה מנזיה וטעונה סמיכה אף איני אציא שלמי חובה שאע"פ שאינן מנזיין יטענו סמיכה וכי פרכת מה לעולת חובה שכן כליל תאמר בשלמי חובה שאינן כליל שלמי נדבה יוכיחו חוזר הדין לא ראי זה כראי זה לא ראי עולת חובה כראי שלמי נדבה לתלות טעם הסמיכה צראה שכן מנזיין דהך ראייה בעולת חובה ליתא ולא ראי שלמי נדבה כראי עולת חובה לתלות טעם הסמיכה צראה שכן כליל דהא ליתא בשלמי נדבה וכתיב זהו סמיכה הגד השה שצדן על כרחיך תלה טעם סמיכתן בטעם הגד השה שבשניהם בעולת חובה ובשלמי נדבה הגד השה שבשניהם שקרבן יחיד הן וטעונן נסכים [וסמיכה] אף איני אציא כל הטעונן נסכים והוא קרבן יחיד שטעונן עילוי מערב יוס טוב וסוחטן ציוס טוב ולא אמרינן תכף לסמיכה שחיה: **הוא תנא כו' על ספק לפמיכה שחיה שצריך.** דבר סמיכה דכתיב וסמך ידו וחתא בן בוטא שמו וזנזיה שלמים הצאסיה. מרוב ענותותו של הלל היה משנה מפני השלום: **כשכש להם צונבה.** כדי להטעותן שיהיו סבורים שהיא נקבה:

(א) [מנחות ל: 15:] (ב) [ע"י מוספות זכיס ג ד"ה אס:] (ג) [רש"י ל"מ, ד:] (ד) [ברכות מב. זכיס לג. מנחות ג.ג.] (ה) [מוספות לחגיגה פ"ג:] (ו) [קדושין מט. 1:] (ז) [ויקרא א. 1:] (ח) [ס"א ושאה] (ט) [ויקרא ג. 1:] (י) [ויקרא א. 1:] (יא) [ג'ל שעיר,]

תורה אור השלם

1. ויקרב את העולה ויעשה כמשפט: ויקרא ט טז

גליון הש"ס

נב' אבר רב פ"א ארבע מאה שקיל. ע"י נדרים מה ע"א ברין ד"ה לא שט: רש"י ד"ה ב"ש ב"י לא רחיקן סמיכה דידהו. וק"ל לפי מה דקיימין עתה דב"ש י"ל סמיכה כלל בשלמי חובה גם חול אסור דהו עבודה בקדשים דהא גם יוצא לא מוקף משמעת צננין קח מוקף סמיכה בכל כמו כמ"ש רש"י במתניתין וי"ע:

הגהות מהר"ב

נישבורג

(א) תוס' ד"ה ללא נמרי וכו' דכ"פ אין דורשין משמע דכתיב פליגי לריי. נ"ב ע"י פסחים פ"ט ע"א תוס' ד"ה ואלו וכו':

מוסף רש"י

ועשה כמשפט. בעולת חובה כתיב יחיה ציוס השמיני, והיא עולה חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים, וכתיב סמיכה ממיס (מנחות צג. בחי"ט). למדו על עולת חובה שטעונה סמיכה. כגון האי דמלוואים, ועולת ראייה כמו עולת חובה היא (שם).

מוסף תוספות

א. דלעיל מינה (ויקרא ט, טו) כתיב ויקרב את קרבן העם. מ"פ. ב. דהיינו עולת המלוואים שהיא צבור ושעה, ולפיכך לה מעולת נדבה, דפרשת ויקרא שהיא קרבן יחיד ולדורות. מ"פ. ג. משמיינו למלוואים שהיא קרבן צבור ולפי שעה.